

Esivalmisteluvaiheessa on käyty keskusteluja keskeisten kaupan alan toimijoiden kanssa, tarkoituksena tunnistaa kaupan alan rakennemuutoksen keskeiset sisällöt. Tässä vaiheessa kaupan alan rakennemuutosta eteenpäin vievinä muutostekijöinä ovat nousseet esille muun muassa seuraavat:

Kaupan alan tulevaisuusselonteon alustavat sisältöehdotukset

Sisällöt voidaan tässä vaiheessa jaotella 1) megatrendeihin, 2) kuluttajakäyttäytymisen ja kaupan rakenteen muutoksiin, 3) yrittäjyyden edistämiseen, 4) työllisyyteen, osaavan työvoiman saatavuuteen ja koulutukseen sekä 5) erityiskysymyksiin. Kuhunkin sisältöön on noussut erillisnostoja muun muassa seuraavasti:

1. Megatrendit

- **Digitaalisaatio:** kuten tekoäly, automatisaatio, robotiikka, verkkokauppa, kuljetuspalvelut muuttavat kaupan toimialan koko ketjua, kuten hankinta, asiakkaiden käyttäytyminen, logistiikka ja maksaminen; digitalisaation vaikutus siihen, miten tavaroita ja palveluita myydään;
- **ilmastonmuutos:** kuten yritys- ja ympäristövastuu, vähähiilisyystiekartat, alusta-, jakamis- ja kiertotalous;
- **globalisaatio:** kuten verkkokauppa, alusta- ja jakamistalous: valikoima ja saatavuus, toimitusvarmuus, prosessit sekä kuluttajakäyttäytymisen muutos ja asiakaslähtöisyys;
- **kaupungistuminen:** väestön pakkautuminen kaupunkeihin, maaseutujen autioituminen, tyhjät kauppakeskuskiinteistöt keskustoissa, palvelujen ja tuotteiden saatavuus, kuljetuspalvelut.

2. Kuluttajakäyttäytymisen ja kaupan rakenteen muutokset

- *Kuluttajakäyttäytymisen muutokset ja asiakaslähtöisyys*: markkinat ovat globaalit ja asiakas päättää, mistä, miten ja milloin tekee ostoksensa. Myös eri sukupolvet haastavat kuluttajakäyttäytymistä nostoen esiin myös erilaisia asioita ja arvoja, kuten digitaidot sekä eettisyys;
- *kaupan alan markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus, ml. alueellisuus*: eri näkökulmista, kuten kansallinen (omistajapohjan laajentaminen, kaupan sijainti); EU-sisämarkkinat (sisämarkkinoiden alustatalouden sääntely); EU+ETA maat/gloobaalikauppa (tuoteturvallisuusvaatimusten täyttyminen, ns. epäreilu kilpailu);
- *kaavoitus, logistiikka ja kaupan alueellisuus sekä palvelujen ja tuotteiden saatavuus*: kuten, maankäyttö- ja rakennuslaki; kaavoitus; kauppojen sijoittuminen ja saavutettavuus; kaupan ja lähipalvelujen saatavuus kuluttajille kohtuullisin ponnisteluin maakunnissa mm. jakeluverkosto; kaupan kotimaisuus ja alueellisuus myös tuottajien näkökulmasta: ilmastonmuutos, logistiikka ja kotimaiset arvoketjut.

3. Yrittäjyyden edistäminen

- *Omistajanvaihdokset*: ikääntymisestä johtuvia omistajanvaihdoksia on tulossa tulevan kymmenen vuoden aikana arviolta 50 000 kappaletta. Omistajanvaihdosten onnistuminen kaupan toimialalla on tärkeää mm. alueiden elinvoiman, palvelujen saatavuuden, työllisyyden ja verotulojen tähden;
- *osuuskuntatoiminta tulevaisuudessa*: väestön ikääntyessä asutus harvenee, myös maa- seudulla. Tilalle mm. nuoria, luovan alan ja muita muuttajia, jossa yhtenä vaihtoehtona osuuskuntatoiminta - millainen on osuuskuntatoiminta kaupan alalla kymmenen vuoden kulutta;
- *esimerkiksi*: paikallinen sopiminen, sääntelyn purku, rahoituksen saatavuus yrityskannan uusiutumiseen (TKI –rahoitus), yritysten kansainvälistyminen, verotus.

4. Työllisyys ja työn sisältöjen muutos

- *Työllisyys ja työn sisältöjen muutos*: kaupan toimialalla työpaikkojen arvioidaan vähenevän tulevan kymmenen vuoden aikana, samaan aikaan alan työtehtäviin tarvitaan jatkossa korkeampaa asiantuntijuutta, nykyisten työntekijöiden koulutus ja uudelleen sijoittuminen tehtäviin, osaavan työvoiman saatavuus;
- *koulutus*: kaupan alaan erikoistunut koulutus; digitaalisen kaupan -koulutuksen puute.

5. Erityiskysymykset

- *Monopolit*
- *Private labell*: markkinat tulevaisuudessa;
- *Kauppojen välittämät palvelut*
- *Yllättävät äkilliset kaupan toimialaa ravistelevat muutokset*